

ASPECTE ESENȚIALE DE DREPT COMPARAT PRIVIND „CONSTATAREA CONTRAVENȚIILOR” ÎN LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA ȘI ROMÂNIEI

ESSENTIAL ASPECTS OF LAW COMPARED REGARDING THE „FINDING OF CONTRAVENTIONS” IN THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ROMANIA

Oleg PANTEA¹

„Dreptul, prin normele sale, este cel chemat să asigure „ordinea socială, binele public și progresul social, să contribuie la fericirea unui număr cât mai mare de oameni și să evite în cel mai înalt grad suferința”. (J. Bentham)

Sumar

Constatarea contravențiilor reprezintă o primă fază a procesului contravențional în care organele împuternicite ale statului colectează și administrează probe și încheie procese-verbale. În general, lucrarea reprezintă o analiză și o reunire într-un tot unitar a trăsăturilor caracteristice constatării contravențiilor în legislația Republicii Moldova și legislația României, cu aspecte de drept comparat. Astfel, au fost analizate principalele acte normative care reglementează procesul de constatare a contravențiilor, Codul contravențional al Republicii Moldova și Ordonanța Guvernului României nr.2 din 12.06.2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Totodată, lucrarea oglindește unele configurații teoretico-practice privind încheierea procesului-verbal de constatare a contravențiilor, reflectând în detaliu elementele lui obligatorii, mențiunile de conținut.

Cuvinte-cheie: contravenție; contravenționalitate; constatare; proces-verbal; normă juridică contravențională; regimul juridic; contravenient;

¹ Doctor în drept, conferențiar universitar Universitatea de Stat din Moldova email: panteaoleg@gmail.com, tel. +373 68003699

Summary

The finding of contraventions represents a first phase of the contravention process in which the competent authorities of the state collect and manage evidence and conclude protocols. In general, the work represents an analysis and a unification of the aspects characteristic of finding contraventions in the legislation of the Republic of Moldova and Romania, with aspects of law comparison. Thus, were analyzed the main normative acts regulating the process of finding contraventions, the Contravention Code of the Republic of Moldova and the Ordinance of the Government of Romania no.2 of 12.06.2001 regarding the legal regime of contraventions. At the same time, the work refers to some theoretical-practical configurations regarding the conclusion of the protocol of finding the contraventions, reflecting in detail its obligatory elements, the content mentions.

Keywords: contravention; finding; protocol; contravention legal norm; legal regime; offender;

În toată lumea, ocrotirea valorilor sociale împotriva faptelor ilicite a reprezentat o misiune fundamentală a societății. Odată ce a apărut statul, ocrotirea acestor valori împotriva faptelor periculoase a devenit o funcție importantă a acestuia, realizată prin intermediul normelor de conduită, instituite și sancționate de autoritățile publice.

Or, dreptul a apărut tocmai pentru a reglementa conduita omenilor, relațiile sociale care se nasc între indivizi, membri ai unei colectivități, în timp ce, de respectarea prevederilor normelor juridice, se leagă promovarea și apărarea valorilor sociale ale oricărei societăți.

La orice epocă a evoluției societății, statul și-a instituit un corp de control și de investigare a acelor fapte considerate ilegale, pentru a pedepsi „uzurpatorii” și restabili ordinea de drept. Un suveran întotdeauna trebuie să asigure o protecție specială valorilor sociale ale supușilor săi, prin metode și activități bine scrise în lege. Aceste activități desfășurate constau în acte procedurale și procesuale.

În domeniul dreptului contravențional, procesul se desfășoară în trei faze: faza constatării contravențiilor și aplicarea sancțiunii contravenționale, faza judecării și faza punerii în executare a sancțiunilor contravenționale. Fazele procesului contravențional sunt momente sau diviziuni ale acestuia, în cadrul cărora anumiți subiecți desfășoară activități succesive prevăzute de lege. Ceea ce vizează nemijlocit subiectul supus cercetării noastre este faza constatării contravențiilor în reglementarea legislației Republicii Moldova și României, cu aspecte de analiză comparativă.

Potrivit Dex. (CONSTATĂ, *constát*, vb. I. Tranz. - A stabili situația sau starea unui lucru, existența unui fapt, a unui adevăr etc. - Din l. fr. constater.)²

² Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a. București: Editura Univers Enciclopedic, 1998.

Astfel, în art. 440 al.(1) din Codul contravențional al Republicii Moldova se precizează: „Constatarea faptei contravenționale înseamnă activitatea, desfășurată de agentul constator, de colectare și de administrare a probelor privind existența contravenției, de încheiere a deciziei privind examinarea contravenției în temeiul constatării agentului constator sau procesului-verbal cu privire la contravenție, de aplicare a sancțiunii contravenționale sau de trimitere a dosarului, după caz, funcționarului abilitat să examineze cauza contravențională, din cadrul autorității din care face parte agentul constator, în instanța de judecată sau în alt organ spre soluționare.³ Din conținutul acestui articol, rezultă cine de fapt constată contravențiile, agenții constatori și, totodată, legiuitorul listează șirul atribuțiilor stabilite pentru aceștia în procesul de constatare a faptelor contravenționale. Este important să menționăm că acești agenți constatori sunt competenți să soluționeze cauze contravenționale numai dacă actul normativ special nu stabilește o competență exclusivă în favoarea altor persoane sau instituții.

Agenții constatori care îndeplinesc condițiile de competență reglementate de legislația contravențională trebuie să îndeplinească condițiile esențiale de moralitate și profesionalism.⁴

Același articol din Codul contravențional al Republicii Moldova, la aliniatul 2, stabilește modalitatea de sesizare a agentului constator – prin plângere sau denunț – ori se autosesizează când dispune de informații suficiente pentru a considera, cu un grad înalt de probabilitate, că este comisă o contravenție, fie prin constatarea faptei contravenționale.

În același context, legislația României (Ordonanța Guvernului nr. 2/2001)⁵ nu cuprinde reguli cu privire la modurile de sesizare ale agentului constator. Contravenționaliștii consideră însă că, întrucât contravenția prezintă o serie de asemănări cu infracțiunea, în esență ambele fapte reprezentând atingeri aduse unor valori sociale aparținând întregii comunități, modurile de sesizare prezintă asemănări cu cele reglementate de Codul de Procedură Penală al României în situația sesizării organelor de urmărire penală.

În pofida faptului că legea contravențională se completează și cu prevederile Codului de Procedură Civilă al României, nu putem asimila modurile de sesizare conținute în acest cod cu modurile de sesizare ale agentului constator, deoarece contravenția este, în esență, un fapt juridic, o faptă ilicită care este urmărită după o procedură specifică. În această materie, deși prevederile legislației procesual civile din România își găsesc aplicabilitatea și în procedura de constatare a contravențiilor și de aplicare a sancțiunilor, cu privire la sesizarea agentului constator nu putem

³ Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 78-84 din 17.03.2017.

⁴ Poenaru Iu. Regimul juridic al contravențiilor. București: Ed. Lumina Lex, Bucuresti, 2002, p. 103.

⁵ Ordonanța Guvernului României nr.2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor. În Monitorul Oficial al României nr. 410 din 25.07.2001.

decât să aplicăm prin analogie dispozițiile procesual penale⁶, prevederile Codului de Procedură Civilă fiind incompatibile.

Totuși, se impune necesitatea reglementării modurilor de sesizare ale agentului constator. Aceasta, deoarece instanța care urmează a cerceta existența sau inexistența contravenției, a autorului acesteia și a răspunderii contravenționale trebuie să cunoască în ce mod s-a ajuns la constatarea contravenției, pentru a analiza în mod complet starea de fapt. Nu trebuie omis faptul că, de multe ori, agentul constator este sesizat prin denunț de persoane aflate în dușmanie cu presupusul contravenient, iar instanța nu va putea cunoaște acest aspect decât dacă el va fi probat de petent. Or, de cele mai multe ori, acesta doar bănuiește că sesizarea ar fi putut fi făcută de către o persoană cu care se află într-un conflict sau care este interesată în sancționarea sa contravențională.⁷

Agentul constator poate fi sesizat prin: plângere, denunț sau se poate sesiza din oficiu.⁸ Sesizarea din oficiu se are în vedere constatarea contravențiilor flagrante sau constatarea contravențiilor în urma unor controale efectuate de către organele competente.

În continuare, vom descrie fiecare din această modalitate.

În legislația României, sesizarea prin plângere în cazurile contravenționale are aplicabilitate destul de restrânsă, pentru că majoritatea contravențiilor reglementate nu au un subiect pasiv, fiind încadrate în ceea ce dreptul penal denumeste fapte de pericol. Sunt însă și acte normative care stabilesc că sesizarea agentului constator se poate face prin plângere, de exemplu Legea României nr. 21/1996, legea concurenței, care, în art. 40 lit. (b), prevede că organul cu atribuții de control în materia concurenței, respectiv Consiliul Concurenței, poate fi sesizat prin „plângerea unei persoane fizice sau juridice afectate în mod real și direct prin încălcarea prevederilor art. 5 alin. (1), art. 6, 13 și 16”.⁹ Totodată, unele contravenții privind ordinea și liniștea publică pot fi sancționate doar în baza plângerii părții vătămate, iar în lipsa plângerii procesul-verbal întocmit va fi considerat ilegal.

La același subiect, legislația Republicii Moldova stabilește cazurile de pornire a procesului contravențional numai în baza plângerii prealabile a victimei: „injurie” (art. 69 CC al RM), „distrugea sau deteriorarea intenționată a bunurilor străine”, „sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului”, „cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere”, „obținerea sau divulgarea informațiilor care constituie secret comercial, bancar sau fiscal” (art.104–107 CC al RM).¹⁰ În cel mult 15 zile de la data sesizării, agentul constator este obligat să verifice sesizarea și să întreprindă măsurile necesare ce se impun.

⁶ Mateuț Gh. Procedura penală. Partea specială. Vol. I. București: Ed. Lumina Lex, 1997, pp. 4-26.

⁷ Ursuța M. Dreptul contravențional și procedura judiciară în dreptul public. București: Hamangiu, 2018, p. 78.

⁸ Ursuța M. Op.cit., p. 114.

⁹ Legea României nr.21 din 10.04.1996 a concurenței. În: Monitorul Oficial al României nr. 153 din 29.02.2016.

¹⁰ Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 78-84 din 17.03.2017.

Sesizarea prin intermediul denunțului este cea mai cunoscută și răspândită formă de sesizare a agentului constatator și poate fi făcută de persoanele fizice sau juridice, care sunt în cunoștință despre presupusa săvârșire a unei contravenții.

Codul contravențional al Republicii Moldova stabilește modalitatea de constatare a faptei contravenționale și începere a procesului contravențional în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător. În temeiul Legii Republicii Moldova nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, controlul se efectuează în limitele stabilite la art. 5¹. Controlul se inițiază doar în urma analizei și evaluării riscurilor. Efortul și timpul alocat controlului, precum și metoda de control aplicată trebuie să fie proporționale nivelului de risc stabilit. Procesul contravențional se pornește în cazul depistării încălcărilor „grave” în rezultatul controlului, respectiv pot fi aplicate sancțiunile contravenționale.¹¹

Ca excepție de la prevederile supra, în cazurile prevăzute la art. 96 alin. (1) lit. a) și alin. (3) și la art. 97-103 din Codul contravențional al Republicii Moldova, cu excepția contravenției prevăzute la art. 97¹ alin.(2), chiar dacă agentul constatator a stabilit fapta contravențională, nu începe procesul contravențional până nu este depusă o plângere prealabilă (termenul depunerii este de 15 zile lucrătoare).

O altă modalitate de sesizare a agentului constatator reprezintă constatarea contravențiilor flagrante. Contravenția flagrantă este contravenția descoperită în momentul comiterii faptei sau înainte ca efectele ei să fie consumate. Legea contravențională a Republicii Moldova stabilește și un termen de cel târziu următoarea zi lucrătoare din momentul depistării pentru înregistrarea prin decizie privind examinarea contravenției în temeiul constatării agentului constatator.¹²

În cazul în care, la depistarea sau la examinarea cazului contravențional, se stabilește că este competența unei alte autorități abilitate să constate contravenția sau să examineze cauza procesul verbal cu privire la contravenție și materialele acumulate se remit în aceeași zi după competență.

De asemenea, agentul constatator se poate sesiza pe baza unor materiale apărute în mass-media, din zvonul public sau în situația cercetării unor alte fapte.

Procesul-verbal de constatare a contravenției

Actul procedural prin care se poate constata săvârșirea unei contravenții este procesul-verbal. Procesul-verbal cu privire la contravenție este un act prin care se individualizează fapta ilicită și se identifică făptuitorul. Procesul-verbal se încheie de agentul constatator pe baza constatărilor personale și a probelor acumulate, în prezența făptuitorului sau în absența lui.

În România, unicul act procedural de constatare a contravenției este procesul-verbal. Însă, de la regula generală, există o excepție în materia concurenței, potrivit

¹¹ Legea Republicii Moldova nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 181-184 din 31.08.2012.

¹² Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 78-84 din 17.03.2017

Legii nr. 21/1996 republicată, atribuțiile de constatare a contravențiilor revin Plenului Consiliului Concurenței, iar sancțiunile contravenționale se aplică prin Decizia Președintelui Consiliului Concurenței. De asemenea, conform prevederilor articolului 93 din Legea nr. 540/ 2002, Legea audiovizualului, constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se face de către Consiliul Național al Audiovizualului, decizia de sancționare.¹³

O altă excepție este stabilită în art. 38 al. (1) al Ordonanței Guvernului României, nr.2/2001, care conferă agentului constator posibilitatea de a aplica contravenientului sancțiunea avertisment în formă orală, când au fost aduse prejudicii minime valorilor ocrotite de legea contravențională.¹⁴

La fel, potrivit ultimelor modificări aduse Codului rutier, prevederile art. 109 al. (6, 7) permit agentului constator ca, atunci când contravenientul achită pe loc jumătate din minimul amenzii, în ipoteza savârșirii unor contravenții rutiere pentru care nu este prevăzută o sancțiune contravențională complementară, să nu mai încheie proces-verbal, ci doar să elibereze contravenientului o chitanță.¹⁵

Potrivit Codului contravențional al Republicii Moldova, art.442, procesul-verbal cu privire la contravenție se înregistrează timp de 24 de ore de la data încheierii în Registrul de evidență a proceselor-verbale cu privire la contravenții. Cu referință la procesul-verbal de control, întocmit conform prevederilor Legii Republicii Moldova nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător¹⁶, acesta substituie procesul-verbal cu privire la contravenție și are regim juridic și forță juridică similare dacă în el se constată fapta contravențională cu respectarea cerințelor stabilite mai sus.¹⁷

Înainte de a trece la analiza elementelor pe care trebuie să le cuprindă procesul-verbal de constatare a contravenției, trebuie precizat faptul că, în mod evident, acesta trebuie întocmit în formă scrisă¹⁸, fiind unicul act probator al savârșirii unei contravenții.¹⁹ În lipsa formei scrise, nu se va putea aplica nici o sancțiune, întrucât nu se va putea proba dacă există sau nu fapta contravențională.

Procesul verbal cu privire la contravenție va cuprinde următoarele elemente obligatorii:

1. Data (ziua, luna, anul), ora și locul încheierii. Aceste mențiuni sunt importante pentru a verifica dacă din momentul constatării faptei contravenționale și până în momentul aplicării față de contravenient a sancțiunii contravenționale nu s-a

¹³ Legea României nr.21 din 10.04.1996 a concurenței. În: Monitorul Oficial al României nr. 153 din 29.02.2016.

¹⁴ Ordonanța Guvernului României nr.2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor. În Monitorul Oficial al României nr. 410 din 25.07.2001.

¹⁵ http://www.creeaza.com/legislatie/drept/Constatarea-contravenitiilor196.php#_ftn8.

¹⁶ Legea Republicii Moldova nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 181-184 din 31.08.2012.

¹⁷ Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 78-84 din 17.03.2017.

¹⁸ Petrescu Narcisa R. Drept Administrativ. Cluj Napoca: Ed. Cordial LEX , 2001 .

¹⁹ Apostol Tofan D. Regimul juridic actual aplicabil contravențiilor. Aspecte de drept procesual. În: Curierul Judiciar nr. 7/2002, p. 7.

împlinit termenul de prescripție. Cu privire la locul încheierii procesului-verbal, de regulă, acesta este fie locul constatării contravenției, fie sediul agentului constatator. În cazul în care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional este un minor, în procesul-verbal se va consemna și numele, prenumele, domiciliul părinților sau ale altor reprezentanți legali.

Dacă persoana în privința căreia a fost pornit procesul contravențional sau victima nu cunoaște limba procesului-verbal, se asigură asistența unui interpret sau traducător, datele lui la fel consemnându-se în procesul-verbal.

2. Calitatea, numele și prenumele agentului constatator, denumirea autorității pe care o reprezintă. Privitor la instituția din care face parte agentul constatator, teoretic, lipsa acesteia poate conduce la o situație confuză în practică, respectiv imposibilitatea instanței de judecată de a examina plângerea, deoarece nu se va cunoaște pârâțul. Deși, în practică sunt elaborate formulare de procese-verbal, în care există mențiunea tipărită inclusiv a instituției din care face parte agentul constatator.

3. Numele, prenumele, domiciliul, ocupația persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, datele din buletinul ei de identitate sau, după caz, din alt act care stabilește identitatea persoanei, iar în cazul persoanei juridice, denumirea, sediul, codul ei fiscal, datele persoanei fizice care o reprezintă. Ceea ce este esențial cu privire la menționarea acestor date, este că persoana față de care se întocmește proces-verbal de constatare a contravenției să fie identificată. Evident, în lipsa numelui nu putem vorbi de identificarea unei persoane. Iar, ocupația și locul de muncă ale contravenientului trebuie menționate în vederea identificării fără dubii a autorului faptei contravenționale și în vederea aprecierii circumstanțelor personale ale contravenientului.

4. Fapta contravențională, locul și timpul săvârșirii ei, circumstanțele cauzei care au importanță pentru stabilirea faptelor și consecințelor lor juridice, evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenție. Procesul-verbal trebuie să reflecte informații detaliate despre descrierea faptei contravenționale, indicarea precisă a orei, datei, locului comiterii contravenției, detalierea tuturor circumstanțelor în care a fost săvârșită fapta, a prejudiciului care a fost cauzat, gradul de pericol social al faptei. Pe baza acestor informații se va individualiza răspunderea și sancțiunea contravențională. Totodată, în procesul-verbal se individualizează corpurile delictive (se descriu forma, mărimea, culoarea, greutatea, alte caracteristici), indicându-se datele proprietarului și, după caz, măsurile luate pentru valorificarea sau conservarea lor.

5. Încadrarea juridică a faptei, norma materială contravențională și indiciile calificative ale elementelor constitutive ale contravenției. Pe lângă starea de fapt descrisă, agentul constatator va încadra juridic fapta comisă, va determina dacă fapta comisă este sau nu contravenție.

6. Aducerea la cunoștința persoanei în privința căreia a fost pornit procesul contravențional și a victimei a drepturilor și obligațiilor lor prevăzute lege. Este o

rubrică destul de importantă a procesului-verbal contravențional, în măsura în care părțile procesului contravențional trebuie să cunoască drepturile și obligațiile. În art. 384 al.(2), Codul contravențional al Republicii Moldova, sunt prevăzute drepturile persoanei în privința căreia a fost pornit procesul contravențional. De regulă, în practică, persoanele refuză să semneze în procesul-verbal, considerând că prin punerea semnăturii își recunosc vina.

7. Obiecțiunile și probele pe care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional le aduce în apărarea sa, precum și obiecțiile și probele victimei. O informație ce trebuie neapărat reflectată în procesele-verbale de constatare a contravenției sunt obiecțiunile contravenientului în privința faptei care i se incumbă ori, după caz, mențiunea scrisă a agentului constator conform căreia contravenientul nu are obiecții. Această mențiune este făcută în vederea garantării dreptului la apărare a acestuia. Doar astfel, dreptul la apărare al petentului și egalitatea armelor, ca și condiții ale unui proces echitabil ar fi respectate.

8. Informații despre instituția bancară și despre modul de plată a amenzii. Pentru a facilita executarea sancțiunii contravenționale a amenzii agentul constator va indica în procesul-verbal informațiile despre banca unde poate fi achitată amenda și modalitățile de plată (casă, terminale).

9. Semnarea procesului-verbal. Procesul-verbal se semnează pe fiecare pagină de agentul constator, de persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și de victimă când există. În cazul în care constatarea contravenției este de competența unui organ colegial, procesul-verbal cu privire la contravenție se încheie de către președintele organului colegial sau de către un membru ales cu votul majorității membrilor prezenți la ședința în al cărei cadru are loc constatarea faptei ori desemnat de către președintele acestei ședințe și se semnează de către toți membrii prezenți la ședință.

Faptul absenței persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional ori al refuzului acesteia de a semna procesul-verbal se consemnează în procesul-verbal și se certifică prin semnătura cel puțin a unui martor, indicându-se și datele de identitate ale acestuia (numele, prenumele, adresa de domiciliu și numărul de telefon).

10. Dacă contravențiile au fost constatate cu ajutorul mijloacelor tehnice certificate sau al mijloacelor tehnice omologate și verificate metrologic (în cazul contravențiilor rutiere constatate cu ajutorul camerelor foto/video), agentul constator, după stabilirea identității conducătorului de vehicul, poate încheia procesul-verbal și în absența persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional. În procesul-verbal încheiat în cazurile prevăzute de prezentul alineat se indică tipul, modelul și numărul de identificare al mijlocului special cu ajutorul căruia a fost constatată contravenția.

11. Partea rezolutivă a procesului-verbal. Aceasta cuprinde decizia agentului constator de sancționare, de încetare a procesului contravențional sau de remitere

după competență organului abilitat să examineze cauza contravențională ori în instanța de judecată, cu recomandarea privind sancționarea/ încetarea procesului, indicându-se termenul de contestare în instanța de judecată.

Dacă norma contravențională prevede aplicarea punctelor de penalizare sau contravenția imputată prevede acumularea unui anumit număr de puncte de penalizare (15), partea rezolutivă a procesului-verbal va conține și mențiunea respectivă.

În cazul deciziei de sancționare, partea rezolutivă a procesului-verbal va cuprinde și date privind informarea persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional despre dreptul de a plăti jumătate din amendă dacă amenda este plătită în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale. Dacă persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional recunoaște săvârșirea contravenției și acceptă sancțiunea stabilită în procesul-verbal de către agentul constator, procesul-verbal cu privire la contravenție constituie actul de decizie asupra cauzei contravenționale. Faptul recunoașterii contravenției și al acceptării sancțiunii stabilite de către agentul constator se consemnează în procesul-verbal cu privire la contravenție.²⁰

În procesul-verbal nu se admit corectări, adăugiri, ștersături sau modificări. Dacă în timpul completării sale agentul face unele greșeli acesta va fi anulat, întocmindu-se un alt proces-verbal.

În mare parte conținutul procesului-verbal cu privire la contravenții este asemănător în Republica Moldova și în România, cu mici mențiuni de conținut. De exemplu, în România, unele procesele-verbale contravenționale conțin și informații despre societatea de asigurări, în cazul în care fapta a avut ca urmare producerea unui accident de circulație. Art. 180 din Regulamentul de aplicare al Codului rutier prevede că, „În cazul în care constată încălcări ale normelor rutiere, agentul constator încheie un proces-verbal de constatare a contravenției, care va cuprinde în mod obligatoriu: data, ora și locul unde este încheiat; gradul profesional, numele și prenumele agentului constator, unitatea din care acesta face parte; numele, prenumele, codul numeric personal, domiciliul sau reședința contravenientului, numărul și seria actului de identitate sau, în cazul cetățenilor străini, al persoanelor fără cetățenie sau al cetățenilor români cu domiciliul în străinătate, seria și numărul pașaportului ori ale altui document de trecere a frontierei de stat, data eliberării acestuia și statul emitent; descrierea faptei contravenționale cu indicarea datei, orei și locului în care a fost săvârșită, precum și arătarea tuturor împrejurărilor ce pot servi la aprecierea gravității faptei și la evaluarea eventualelor pagube pricinuite; indicarea actului normativ prin care se stabilește și se sancționează contravenția; numărul punctelor-amendă aplicate și valoarea acestora, posibilitatea achitării, de către persoana fizică, în termen de cel mult 2 zile lucrătoare a jumătate din minimul amenzii prevăzute de actul normativ, sancțiunea contravențională complementară

²⁰ Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 78-84 din 17.03.2017.

aplicată și/sau măsura tehnico-administrativă dispusă; *indicarea societății de asigurări, în situația în care fapta a avut ca urmare producerea unui accident de circulație din care au rezultat numai pagube materiale*; termenul de exercitare a căii de atac, semnătura agentului constatator și unitatea de poliție la care se depune plângerea.²¹ Deși este o abordare logică a problemei, s-ar părea totuși că este o prevedere ilegală, întrucât reiese dintr-o Hotărâre de Guvern, care este un act inferior legii. Nu trebuie să trecem cu vederea și faptul că, datorită diversității organelor statului împuternicite de a încheia procese-verbale (poliție, poliție de frontieră, vamă, inspectori fiscali, probațiune ș.a.), formularul procesului-verbal de constatare a contravențiilor poate conține mențiuni specifice domeniului de activitate sau anexe suplimentare la procesul-verbal. Așa de exemplu, prin Hotărârea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr. 7 din 21.03.2016, a fost aprobat Regulamentul cu privire la constatarea faptelor contravenționale în domeniul auditului public extern (procesul-verbal și anexa la procesul-verbal).²²

Un indiciu important în privința procesului-verbal de constatare a contravenției se referă la nulitatea lui. Astfel, Ordonanța Guvernului României nr.21/ 2011, la art.17, prevede: „Lipsa uneia dintre mențiunile privind numele și prenumele agentului constatator, numele și prenumele contravenientului, codul numeric personal pentru persoanele care au atribuit un asemenea cod, iar, în cazul persoanei juridice, lipsa denumirii și a sediului acesteia, a faptei săvârșite și a datei comiterii acesteia sau a semnăturii agentului constatator atrage nulitatea procesului-verbal. Nulitatea se constată și din oficiu”.²³ Fără a scoate în evidență deosebiri semnificative, legislația contravențională a Republicii Moldova, în art.445 CC al RM, reglementează cazurile de nulitate a procesului-verbal: „Neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a mențiunilor privind numele, prenumele și funcția agentului constatator, numele, prenumele, data (ziua, luna, anul) întocmirii procesului-verbal, seria și numărul actului de identitate și numărul de identificare personal (IDNP) sau datele de identificare din buletinul de identitate provizoriu ale făptuitorului care renunță la numărul de identificare personal și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, iar în cazul persoanei juridice - lipsa denumirii și a sediului acesteia, a circumstanțelor comiterii și încadrării juridice a faptei contravenționale săvârșite și a datei comiterii acesteia, a semnăturii agentului constatator sau a martorului asistent, în cazul refuzului contravenientului de a semna, atrage nulitatea absolută a procesului-verbal”.²⁴ Lipsa celorlalte elemente duc la nulitatea procesului doar dacă

²¹ Regulamentul de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului României nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului României nr. 1391/2006.

²² Hotărârea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr. 7 din 21.03.2016 privind aprobarea Regulamentului cu privire la constatarea faptelor contravenționale în domeniul auditului public extern. În: Monitorul Oficial Nr. 90-99 din 08.04.2016.

²³ Ordonanța Guvernului României nr.2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor. În: Monitorul Oficial al României nr. 410 din 25.07.2001.

²⁴ Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 78-84 din 17.03.2017.

afectează în mod esențial fondul cauzei sau provoacă încălcarea drepturilor legitime ale persoanei.

Procesul-verbal de contravenție trebuie întocmit de către un agent constator competent. Deoarece normele de competență sunt norme imperative, sancțiunea nerespectării lor este nulitatea absolută sau chiar inexistența procesului-verbal de constatare a contravenției. Întrucât acest motiv de nulitate nu este prevăzut expres de lege nulitatea are caracter virtual. Fiind o nulitate absolută, ea poate fi invocată și de către instanța de judecată, în oricare fază a judecării, prezumția de vătămare neputând fi combătută de agentul constator.²⁵

Analizând cele prezentate supra, deducem că acțiunea contravențională este un instrument juridic prin care organele competente ale statului constată, pentru a resocializa și a pedepsi, iar contravenienții își exercită drepturile prevăzute de lege. Normele juridice care prevăd faptele antisociale cuprind instituționalizarea aducerii conflictului născut prin săvârșirea contravenției în fața organelor competente. Constatarea contravențiilor reprezintă, deci, prima fază a procesului contravențional, cu participarea agentului constator sau altor persoane împuternicite prin lege să constate și sancționeze fapte contravenționale, a contravenientului, martorilor sau alte părți, în vederea realizării activității de acumulare, documentare și administrare a probelor și încheierea actului procedural contravențional de constatare - proces-verbal. Procesul-verbal de constatare a contravenției este, cu excepția unor situații expres prevăzute de lege, unicul act procedural prin care se poate constata săvârșirea unei contravenții. Este considerat ca fiind momentul declanșării procedurii contravenționale, prin intermediul căreia intervine răspunderea contravențională a persoanei care a comis fapta ilicită.

Bibliografie

1. Codul contravențional a Republicii Moldova din 24.10.2008. Republicat în: Monitorul Oficial Nr. 78-84 din 17.03.2017.
2. Legea Republicii Moldova nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 181-184 din 31.08.2012.
3. Legea României nr.21 din 10.04.1996 a concurenței. În: Monitorul Oficial al României nr. 153 din 29.02.2016.
4. Ordonanța Guvernului României nr.2 din 12.07.2001 privind regimul juridic al contravențiilor. În: Monitorul Oficial al României nr.410 din 25.07.2001.
5. Regulamentul de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului României nr. 195/ 2002 privind circulația pe drumurile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1391/2006. În: Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.876/2006, modificată

²⁵ http://www.creeaza.com/legislatie/drept/Constatarea-contravenitiilor196.php#_ftn8.

prin Hotărârea Guvernului nr. 56/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.64/2007.

6. Hotărârea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.7 din 21.03.2016 privind aprobarea Regulamentului cu privire la constatarea faptelor contravenționale în domeniul auditului public extern. În: Monitorul Oficial Nr. 90-99 din 08.04.2016.

7. Apostol Tofan D. Regimul juridic actual aplicabil contravențiilor. Aspecte de drept procesual. În: Curierul Judiciar nr. 7/2002, p. 7.

8. Mateuț Gh. Procedura penală. Partea speciala. Vol. I. București: Ed. Lumina Lex, 1997.

9. Mihăilescu Mădălina E. Sancțiunile contravenționale. Aspect de drept material în dreptul românesc și comparat. București: Hamangiu, 2013.

10. Petrescu Narcisa R. Drept Administrativ. Cluj Napoca: Ed. Cordial LEX, 2001.

11. Podaru O., Chiriță R., Păsculeț I.. Regimul juridic al contravențiilor. O. G. nr. 2/2001 comentată. Ediția a 3-a. București: Hamangiu, 2017.

12. Poenaru Iu. Regimul juridic al contravențiilor. București: Ed. Lumina Lex, 2002.

13. Ursuța M. Dreptul contravențional și procedura judiciara în dreptul public. București: Hamangiu, 2018.

14. http://www.creeaza.com/legislatie/drept/Constatarea-contravenitiilor196.php#_ftn8 (consultat la 19 septembrie 2019).

